

Der er dog ikke nogen, der bestriber, at denne Sag har en dobbelt Mulighed i sig til sin Løsning, nemlig Muligheden af, at Grundloven forandres, og Muligheden af, at den opfyldes i dens nuværende Form. Men naar det er Tilfældet, mener jeg, at den Dagsorden, der her ligger for, paa ingen Maade er et Udtryk for Vanskelighed. Nej, den er netop et Udtryk for Jøvelsen af den Bægt, den alvorlige Betydning, som denne Sag har. Denne Jøvelse er endog saa faa stærk, at man siger: En af de mulige Veje skal jo benyttes, og vi ere villige til at gøre Forsøg paa, hvilken af dem der er mest fremkommelig. Det er ikke Vanskelighed, det er tværtimod en Villighed, som jeg skulde synes, at det ærede Medlem, der nu er Ordfører for Sagen, maatte være overordentlig villig til at paastønne. Hans Program er jo ellers Forhandling paa hele Linien. Forhandling under alle de Betingelser, som overhovedet ere til Stede. Naar det er Tilfældet, synes det mig at være en ganske naturlig Stilling i den Sag, der her ligger for, at sige: der er to Muligheder og ikke flere. Thi den Mulighed eller den Udvej, som det ærede Medlem benytter, er i og for sig ingen Mulighed. Den er nok en Magtmulighed, men det er ingen Retsmulighed. Det er en Mulighed, som det ærede Medlem maatte kunne føre igennem ved den brutale Magts Anvendelse, men andet er det ikke. Man har i Løbet af de Provisorieaar, vi have gennemlevet, talt saa ofte om, at en af de uheldige Virkninger, Provisorierne og Provisoriepolitikken har haft paa vort Lands hele Udvikling, paa vort Folks hele Stilling, var den, at Retshandens bevidstheden sløvedes, saaledes at Begreberne Tid efter anden blev mere uklare, Opfattelsen mere usikker af, at Ret er Ret, og at Retten er et Begreb, som ikke kan forandres, et Begreb, som man ikke kan gaa paa Afford med ved at tage noget af det og lade andet ligge. Den er et Begreb, der har bestemte Grænser, der paa ingen Maade kunne overstrides, thi saa er Brudet absolut. Det ser ud, som om denne Sløvelse, denne Svækkelse af Retshandens bevidstheden har bredt sig i saa vide Kredse, at den endog saa er naaet til dem, der dog ere opfordrede til at have et særligt vaagant Øje med Hensyn til Lovopfyldelsen, Lovtrofastheden i dette Land, at den endog saa har sneget sig ind i et Flertal i denne Sal, saa at det er kommet saa vidt, at det nu kan gaa paa Afford med Lovens Bud, at det lader haant om dem, der sige: Her er to Muligheder, her er vor Haand paa, at vi ville arbejde for dem; men det, som ikke er en Mulighed inden for Rettens Grænser, ville vi ikke række Haand til at

føre igennem. Naar den ærede Ordfører sagde, at en saadan Dagsorden er saa uhenigtsmæssig, saa upraktisk, fordi den intet bestemt siger, har jeg allerede nævnt, at jeg tror, det er en Fordel. Vi vide jo, at det er et Spørgsmaal, som det er utaaaleligt ikke at faa løst, men vi vide ogsaa, at det har betydelige Vanskeligheder at faa det løst. Jeg tror, at det netop er den lempelige Form, hvorunder man kan lade være at afstære sig Vejen til fremtidig at komme til en Løsning, idet man holder begge de mulige Døre aabne.

Men jeg skal dog sige, at jeg har den Opfattelse, at der ligger i denne Dagsorden lidt mere end det absolut rent vilkaarlige Valg. Jeg er naturligvis ikke sikker paa, at min Opfattelse i denne Henseende er den rigtige; thi i den Henseende indeholder Dagsordenen ikke nogen Beslæbning, og den maa altsaa nærmest støtte sig paa den Anskuelse, der har bestemt Koncipisten af den. Men paa mig gør den egentlig det Indtryk, at det, man i og for sig anviser som det principale, er en Grundlovsforandring, ikke saaledes at man vil hænge sig fast dert og sige: Nu er vor Stilling den, at vi absolut ville have en Grundlovsforandring, nu lægge vi den anden Mulighed til Side, samle alt vort Arbejde om dette ene, forlange, at alle Kræfter skulle gøre det samme, forlange, at Regeringen skal tage Initiativet i denne Retning, bringe Landstinget i Bevægelse i samme Retning, kort saa hele Maffinen til at gaa i den Retning. Det sige vi ikke. Men jeg har det Indtryk, at naar man i al Almindelighed gaar ud fra hele Sagens Sammenhæng, vil man nærmest komme til at bedømme denne Dagsorden saaledes, at den stiller en Grundlovsforandring som det principale. Det er nemlig saa, at hvis man vil holde sig til den anden Side af Dagsordenen, nemlig en Løsning ved at opfylde Grundloven, have vi i og for sig Vejlighed til at gøre dette paa det næste Stadium af denne Sag, idet der i den Henseende foreligger et subsidiært Forslag fra Mindretallets Side. Den Vej er altsaa ikke absolut affaaret. Jeg vil indrømme, at det har vist sig, at selv paa Grundlag af Grundlovens Opfyldelse til Punkt og Prikke, at selv paa Grundlag af, at vi naa det Antal Repræsentanter, som der skal være i Forhold til Befolkningen, er der endnu nogen Dissens, som ikke er løst, og jeg vil derfor indrømme, at det kunde være berettiget, at man sagde: Lad Regeringen endnu en Gang gøre Forsøg, om ikke den ved sit Initiativ efter de vundne Erfaringer og ved den Alvor, der lægges